

Maturitní otázky z dějepisu

1. Charakteristika historických pramenů a periodizace dějin, významné momenty pravěku a staroorientálních států
(historické prameny; příklady pomocných věd historických; periodizace dějin; hominizace; neolitická revoluce, zpracování kovu, matrilinearita a patriarchát; státní útvary „úrodného půlměsíce“; nejstarší písemné systémy, Bedřich Hrozný; kalendáře – židovský, křesťanský, muslimský)
2. Starověké Řecko
(mínojská a mykénská civilizace; velká řecká kolonizace; porovnání Sparty a Athén; válečné spolky, řecko-perská válka, peloponéská válka; srovnání polyteismu a monoteismu – vysvětlení na příkladech; olympijské hry; významné osobnosti městských států; expanze Makedonie a Alexandr Veliký; architektura)
3. Starověký Řím
(osídlení poloostrova; království a republika; boj plebejů s patricii; války římské republiky; pozemkové reformy; povstání otroků; 1. a 2. triumvirát – Caesar, Augustus; principát, dominát; situace židů a křesťanů v římské říši – edikt milánský, Konstantin Veliký; rozdělení a zánik římské říše)
4. Raný středověk – francká říše, byzantská říše, arabská říše
(vznik barbarských království; význam křesťanství pro utváření raně středověkých států; francká říše, hradská soustava, majordomové, Karel Veliký, karolínská renesance; byzantská říše – césaropapismus, Justinián I.; arabská říše, vznik islámu, pilíře víry, územní expanze)
5. První slovanská osídlení našich zemí, Sámův kmenový svaz, počátky naší státnosti: Velká Morava, počátky Kyjevské Rusi, polského a uherského státu
(tři směry příchodu Slovanů; Sámův kmenový svaz – důvody vzniku, bitva u Wogastisburku; knížata Velké Moravy a jejich hlavní činy, propojení s českým knížectvím; vznik Kyjevské Rusi a role Varjagů; Štěpán I. a uherský stát; Polsko – vazby mezi Piastovci a Přemyslovci; role křesťanství při budování polského, ruského a uherského státu)
6. Český stát za Přemyslovců, středověká společnost: kolonizace, města, univerzity
(knížata z rodu Přemyslovců, vztahy s okolními zeměmi; přemyslovští králové – první králové a důvody získání nedědičné koruny, Zlatá bula sicilská, poslední Přemyslovci, manželky a sestry králů, největší územní rozsah přemyslovské moci, bitva na Moravském poli; seniorát a primogenitura; kolonizace, druhy měst a způsob založení, městská privilegia, význam univerzit)
7. Český stát za Lucemburků
(mezi Přemyslovci a Lucemburky – zápas o přemyslovské dědictví; osobnost Jana Lucemburského a Karla IV.; mechanismus volby římského krále a cesta k titulu císaře Svaté říše římské; země Koruny české za Karla IV. – územní rozsah; listiny vydané Karlem IV., vzdělání a založení vysokého učení; srovnání vztahu Karla IV. a Václava IV. k církvi, šlechtě, jejich osobní život; Jan Nepomucký)
8. Vývoj státních útvarů v Evropě 10.–15. stol.: Vikingové, Francie, Anglie, Svatá říše římská
(Vikingové a jejich výpravy; Francie: stoletá válka, bitva u Kresčaku a české země, Jana z Arku; Anglie – keltské obyvatelstvo, bitva u Hastingsu, Magna charta libertatum, vztahy s Francií, důsledky stoleté války, válka růží, nástup Tudorovců, počátky anglického parlamentarismu; Svatá říše římská – bitva na řece Lechu, boj o investituru, významní císařové; křížové výpravy, reconquista na Pyrenejském poloostrově)
9. Husitství, doba poděbradská, Jagellonci na našem trůně
(Husovi předchůdci u nás i ve světě; papežské schizma a koncily; husitské války – 1. pražská defenestrace, čtyři artikuly pražské, hlavní etapy a směry, významné bitvy, výzbroj husitů, spanilé jízdy, basilejská kompaktáta; husitský král, zelenohorská jednota a poselstva po Evropě; Jagellonci, spor mezi městy a šlechtou – Vladislavské zřízení zemské, Svatováclavská smlouva, dynastická smlouva s Habsburky)

10. **Renesance a humanismus, zámořské objevy a kolonizace nových území**
(*vysvětlení pojmů, periodizace renesance, renesanční osobnost, významní umělci, přínos knihtisku; předpoklady a příčiny zámořských plaveb, zámořské objevy Španělska a Portugalska, Anglie a Francie, významní mořeplavci, přínos objevných plaveb pro Evropu, důsledky zámořských objevů*)
11. **Reformace v Evropě a katolická reforma / protireformace**
(*česká reformace; M. Luther, J. Kalvín, porovnání rysů reformních církví 16. století, šíření reformních myšlenek po Evropě; SŘŘ – šmalkaldská válka a augsburský mír; Francie: hugenoti, bartolomějská noc, Jindřich IV.; Anglie – Jindřich VIII., vznik anglikánské církve; katolická reforma / protireformace – Tridentský koncil*)
12. **Habsburkové na našem trůně a třicetiletá válka**
(*nástup Habsburků, panovníci a jejich významné činy, Česká konfese, Rudolfův Majestát; třetí pražská defenestrace a její účastníci; příčiny války, fáze války, koalice, Albrecht z Valdštejna; válka v českých zemích – bitva na Bílé hoře, poprava na Staroměstském náměstí, Obnovené zřízení zemské, obléhání Brna; vestfálský mír*)
13. **Absolutismus v Evropě od 16. století po Francouzskou revoluci – Francie a Rusko**
(*Francie za vlády Ludvíka XIV., život u dvora, merkantilismus, vnitřní a zahraniční politika – válka o španělské dědictví a územní změny v Evropě po jejím skončení; Rusko – Ivan Hrozný, nástup Romanovců, reformy Petra I. a Kateřiny II., Potěmkinovy vesnice, Severní válka a války s Turky o přístup k moři*)
14. **Anglická revoluce, Slavná revoluce, předpoklady průmyslové revoluce**
(*nástup Stuartovců a vztah s parlamentem; průběh Anglické revoluce, Oliver Cromwell, armáda nového typu, poprava krále, Navigační akta, restaurace Stuartovců; Slavná revoluce a vznik Velké Británie; předpoklady a podmínky průmyslové revoluce v Anglii*)
15. **Habsburská monarchie a naše země ve 2. pol. 17. století a v 18. století, mocenský vzestup Pruska**
(*habsburští panovníci barokní doby – 1657–1740, selské povstání 1680, války s Turky, princ Evžen Savojský; osvěcenský absolutismus a jeho hlavní představitelé u nás i ve světě, hlavní společné a rozdílné rysy; válka o rakouské dědictví, sedmiletá válka; reformy Marie Terezie, Josefa II. a Fridricha II.; trojí dělení Polska*)
16. **Vznik USA a další vývoj v 19. století, válka Severu proti Jihu**
(*původní obyvatelstvo; kolonizátoři; 13 anglických kolonií a odlišnost ve vývoji Severu a Jihu, příčiny boje osadníků za nezávislost a souvislost se sedmiletou válkou, Deklarace o nezávislosti a o unii, významné osobnosti revoluce, ústava, Kongres; válka Severu proti Jihu – příčiny, zájmové skupiny, výsledek*)
17. **Francouzská revoluce a napoleonské války**
(*myšlenky osvícenství, příčiny revoluce; generální stavy, dobytí Bastily, vyhlášení republiky, politické kluby a jakobínský teror, M. Robespierre, direktorium; vzestup Napoleona, bitva u Slavkova, zánik SŘŘ, kontinentální blokáda, tažení do Ruska, bitvy u Lipska a u Waterloo, mírové smlouvy 1814 a 1815; vídeňský kongres a Svatá aliance*)
18. **Evropa a svět po napoleonských válkách do válečných konfliktů vedoucích k 1. světové válce**
(*děkabristé; revoluce ve 30. letech – listopadové povstání v Polsku, červencová revoluce, vznik Belgie a Řeckého království; revoluce 1848–1849; Velká Británie nejsilnější světovou velmocí; sjednocení Itálie a Německa; druhé císařství Napoleona III.; krymská válka, prusko-rakouská a německo-francouzská válka; pokusy o reformu v Rusku*)
19. **Naše země v 19. století – politický, hospodářský a sociální vývoj**

(změny v zemědělství, střídavé hospodaření, ruchadlo; průmyslová revoluce – Vítkovické železárny, Severní dráha Ferdinandova; metternichovský absolutismus; revoluce 1848/1849 – Palackého idea státu rakouského, panslavismus, pangermanismus; Bachův absolutismus; Rakousko-Uhersko – rakousko-uherské vyrovnání, fundamentální články, pasivní rezistence, politické strany, punktace, boj o Rukopisy, hilsneriáda)

20. První světová válka

(zájmy jednotlivých států, formování Dohody a Dvojspolku; sarajevský atentát, fáze války, západní a východní fronta, zákopová válka, nejdůležitější bitvy, nové zbraně; Brestlitevský mír a situace v Rusku; USA a 14 bodů prezidenta Wilsona; Češi a Slováci za 1. světové války – zahraniční a domácí odboj, klíčové osobnosti, legie)

21. Československo mezi dvěma světovými válkami

(Pittsburská dohoda, Washingtonská deklarace, Martinská deklarace; osobnosti – T. G. Masaryk, M. R. Štefánik, E. Beneš, muži 28. října; národnostní složení – koncepce čechoslovakismu; problém hranic, reformy 1919, ústava 1920; zahraniční politika; systém politických stran; hospodářství – příklady úspěšných firem, T. Baťa, dopady hospodářské krize; vyostření vztahu s Němci – Konrad Henlein; Mnichov a 2. republika)

22. Meziválečná Evropa a svět

(Pařížská konference; nástupnické státy; Německo – Výmarská republika, rúrská krize, pivní puč, Hitler kancléřem, noc dlouhých nožů, norimberské zákony; Itálie – Mussolini, černé košile, pochod na Řím, Velká fašistická rada; Rusko – události roku 1917, občanská válka, vznik SSSR, stalinismus; světová hospodářská krize 1929 – příčiny a důsledky; USA – vznik hospodářské krize, New Deal; Španělsko – občanská válka, F. Franco; osa Berlín-Řím-Tokio; remilitarizace Porýní; anšlus Rakouska)

23. Druhá světová válka – světové dějiny

(Velmoci v předvečer války – srovnání situace před 1. a 2. SV); appeasement, mnichovská dohoda; pakt Molotov-Ribbentrop; východní fronta – Leningrad, Stalingrad, Kursk; západní fronta – vichistická Francie, bitva o Anglii, Den D; Tichomoří – Pearl Harbor; konec války v Evropě a ve světě; holocaust; spojenecké konference – Atlantická charta, konference v Teheránu, Jaltě a Postupimi; norimberský proces)

24. Češi a Slováci za 2. světové války

(vyhlášení Slovenského štátu, Protektorát Čechy a Morava – vznik, vláda, prezident, říšský protektor, život v protektorátu; zahraniční a domácí odboj, projevy nesouhlasu s okupanty, odbojové skupiny, kolaborace, příchod R. Heydricha a atentát, heydrichiáda; osvobození našeho území Spojenci, demarkační linie; Slovenské národní povstání, Květnové povstání)

25. Polarizace světa po 2. světové válce

(4 D pro Německo; studená válka, supervelmoci a „železná opona“; Marshallův plán, Trumanova doktrína; 1. a 2. berlínská krize; vznik východního bloku, závěr stalinské diktatury, roztržka s Jugoslávií, vznik NATO, RVHP a Varšavské smlouvy; smrt J. V. Stalina, odhalení kultu osobnosti v SSSR)

26. Soupeření USA a SSSR, rozpad východního bloku

(krizové okamžiky východního bloku – události v NDR, Polsku a Maďarsku; karibská krize; nástup L. I. Brežněva v SSSR; postoj USA ke komunismu; helsinská mírová konference; změny v čele SSSR po Brežněvově smrti; sovětská invaze do Afghánistánu; nástup M. Gorbačova, glasnost, perestrojka; rozpad východního bloku)

27. Proměna a rozpad koloniálního systému 20. století, vývoj bývalých koloniálních území

(příčiny rozpadu koloniálního systému; charakteristika vývoje v Číně – Mao Ce-tung, občanská válka, rada bezpečnosti OSN, Teng Siao-phing; v Indii – Gándhí, vznik Indie a Pákistánu; v Indočíně, vietnamská válka; korejská válka; na Blízkém východě – Palestina, sionistické hnutí, arabsko-izraelský konflikt, suezská krize, válka v Zálivu; čtyři asijské tygři; alžírská válka; rok Afriky; apartheid)

28. **Poválečný vývoj v Československu do počátku 60. let**
(československo-sovětská smlouva o spojení, Košický vládní program; vysídlení/odsun Němců; volby 1946; Marshallův plán; únor 1948; kolektivizace, společenské změny; politické procesy; RVHP a Varšavská smlouva; rok 1960 – vyhlášení socialismu, změna ústavy a názvu státu; prezidenti a nejvyšší představitelé KSČ 1948–1960).
29. **Vývoj v Československu od pražského jara po nástup normalizace**
(rozvolnění během 60. let; změny ve vedení státu a KSČ; kritická vystoupení významných osobností, Akční program KSČ a 2000 slov; domácí reformisté a konzervativci; reakce vedení SSSR a východního bloku; 21. srpen 1968, moskevský protokol, mistrovství světa v hokeji, živé pochodně, srpen 1969; pojem normalizace)
30. **Československo v době normalizace a sametové revoluce, rozdělení státu**
(vedoucí osobnosti státu a KSČ; helsinská konference, Charta 77, disent, emigrace; běžný život za normalizace; 2. pol. 80. let – změna politiky SSSR, Palachův týden, Několik vět; sametová revoluce – 17. 11. 1989, Občanské fórum a Verejnosť proti násiliu, nová vláda i prezident; začátek 90. let – nový systém politických stran, transformace ekonomiky – kuponová privatizace; rozdělení Československa)